

Bruxelles, 26.10.2018
COM(2018) 706 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Aplicarea normelor Uniunii în materie de concurență în sectorul agricol

{SWD(2018) 450 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIUL

Aplicarea normelor Uniunii în materie de concurență în sectorul agricol

1. INTRODUCERE

1. În temeiul articolului 225 litera (d) din Regulamentul (UE) nr. 1308/2013 („OCP”)¹, până la 31 decembrie 2017, Comisia trebuie să prezinte Parlamentului European și Consiliului un raport cu privire la aplicarea normelor în materie de concurență în sectorul agricol, în special cu privire la aplicarea articolelor 209 și 210 și a articolelor 169, 170 și 171 din OCP.
2. Prezentul raport se bazează pe informațiile furnizate Comisiei de autoritățile naționale de concurență („ANC”), de statele membre și de organizațiile private, de studii ale Comisiei Europene privind organizațiile de producători din sectorul uleiului de măsline, al culturilor arabile și al cărnii de vită și mânzat (2017) și privind organizațiile interprofesionale (2016).
3. „Sectorul agricol” include produsele enumerate la articolul 1 alineatul (2) și în anexa I la OCP.
4. Raportul acoperă perioada 1 ianuarie 2014 - jumătatea anului 2017, în ceea ce privește derogările de la normele în materie de concurență din OCP, și perioada 1 ianuarie 2012 - jumătatea anului 2017, pentru descrierea acțiunilor de verificare antitrust („perioada”)². Documentul de lucru al serviciilor Comisiei oferă informații suplimentare privind derogările și acțiunile de verificare antitrust.

1.1. Normele Uniunii în materie de concurență

5. **Articolul 101 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE)** interzice orice acorduri încheiate între doi sau mai mulți participanți independenți la piață care restrâng concurența. Acestea se referă, în special, la acordurile de fixare a prețurilor, care înlătură stimulentele pentru îmbunătățirea producției și reprezintă încălcări grave. Potrivit articolului 101 alineatul (3) din TFUE, acordurile sunt scutite de aplicarea interdicțiilor de la articolul 101 alineatul (1) în cazul în care generează beneficii economice obiective care depășesc efectele negative ale unei restrângerii a concurenței, de exemplu, contribuind la îmbunătățirea producției sau distribuției de produse, asigurând totodată consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut. De asemenea, restricția trebuie să fie indispensabilă, iar concurența nu trebuie să fie

¹ Regulamentul (UE) 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole, JO L 347 din 20.12.2013, p. 671.

² Pentru perioada 2004-2011 a se vedea [Raportul privind punerea în aplicare a legislației în materie de concurență și activitățile de monitorizare a pieței de către autoritățile de concurență europene în sectorul alimentar](#) .

eliminată. Operatorii evaluează ei înșiși dacă sunt îndeplinite condițiile de la articolul 101 din TFUE³.

6. Sectorul agricol poate beneficia, de asemenea, de scutiri în temeiul normelor generale în materie de concurență, de exemplu, așa numitul Regulament de exceptare pe categorii a acordurilor de specializare (SBER).⁴ Dacă părțile produc sau prelucrează produse în comun și cotele de piață combinate ale părților nu depășesc 20 % din piața relevantă pentru produsele prelucrate, SBER permite vânzarea în comun a acestor produse. Acest lucru este relevant, de exemplu, pentru cooperative, care desfășoară adesea activități de prelucrare.
7. **Articolul 102 din TFUE** interzice firmelor care dețin o poziție dominantă pe o anumită piață să abuzeze de această poziție, de exemplu percepând tarife neloiale sau prin limitarea producției.

1.2. Aplicarea normelor UE în materie de concurență în sectorul agricol

8. TFUE acordă un statut special sectorului agricol. În temeiul articolului 42 din TFUE, normele Uniunii în materie de concurență se aplică în cazul producției și comercializării produselor agricole numai în măsura stabilită de Parlamentul European și de Consiliu, în cadrul articolului 43 alineatul (2) din TFUE, având în vedere cele cinci obiective prevăzute la articolul 39 din TFUE. Aceste obiective sunt creșterea productivității, asigurarea unui nivel de trai echitabil pentru populația agricolă, stabilizarea pieței, garantarea siguranței aprovizionărilor și asigurarea unor prețuri rezonabile de livrare către consumatori. Curtea de Justiție a Uniunii Europene recunoaște prevalența politicii agricole comune asupra obiectivelor Tratatului în domeniul concurenței⁵. Aceasta confirmă că menținerea concurenței efective reprezintă unul dintre obiectivele politicii agricole comune și ale organizării comune a piețelor⁶.

2. DEROGĂRI DE LA ARTICOLUL 101 ALINEATUL (1) DIN TFUE

9. Normele Uniunii în materie de concurență se aplică producției și comercializării produselor agricole, cu excepția cazului în care OCP include dispoziții contrare (articolul 206 din OCP). OCP conține derogări de la aplicarea articolului 101 din

³ Pentru instrucțiuni, a se vedea orientările Comisiei Europene din 2004 privind aplicarea articolului 81 alineatul (3) din CE [în prezent articolul 101 alineatul (3) din TFUE].

⁴ Regulamentul 1218/2010 al Comisiei din 14.12.2010 privind aplicarea articolului 101 alineatul (3) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene anumitor categorii de acorduri de specializare, JO L 335/43 din 18.12.2010.

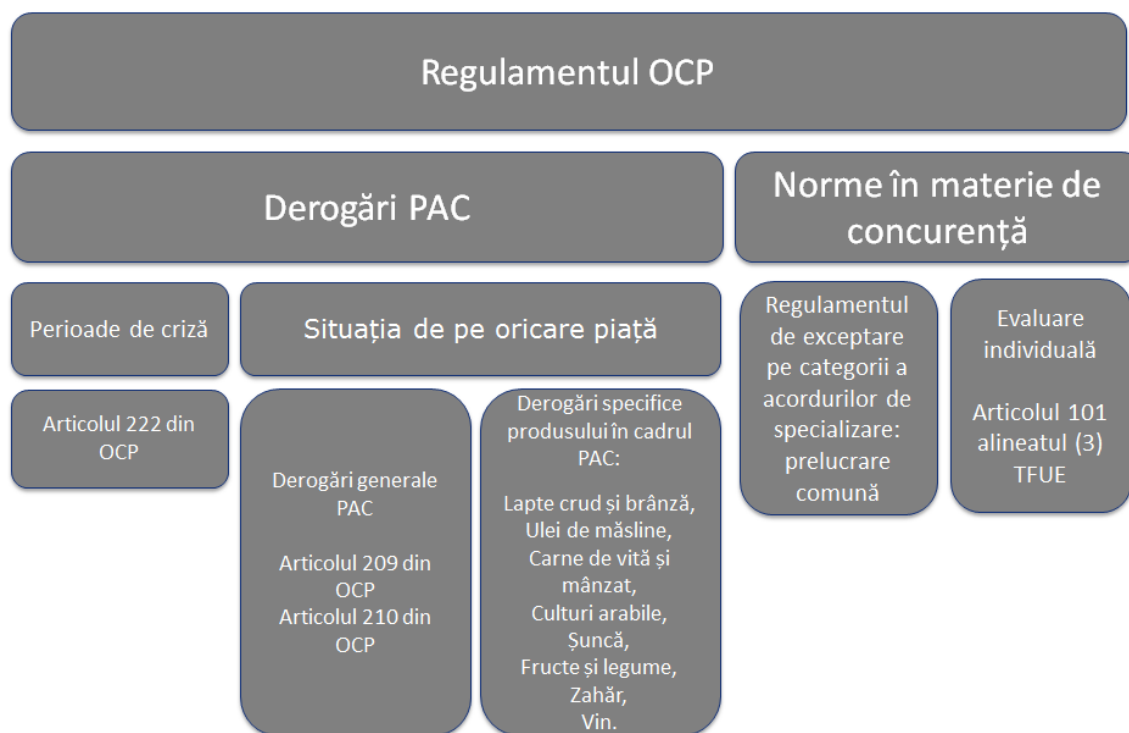
⁵ Hotărârea din 29 octombrie 1980, *Maizena*, 139/79, EU:C:1980:250, punctul 23, Hotărârea din 5 octombrie 1994, *Germania/Consiliul*, C-280/93, EU:C:1994: 367, punctul 61, Hotărârea din 19 septembrie 2013, *Panellionios Szdesmos Viomichanion Metapoiisis Paknou*, C-373/11, EU: C: 201: 567, punctul 39, și a fost reamintită cel mai recent în Hotărârea din 14 noiembrie 2017, *APVE și alții*, C-671/15, EU:C:2017:860, punctul 37.

⁶ Hotărârea din 9 septembrie 2003, *Milk Marque și National Farmers' Union*, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, punctul 57, Hotărârea din 14 noiembrie 2017, *APVE și alții*, C-671/15, EU:C:2017:860, punctele 37 și 48.

TFUE, care se aplică tuturor sau unora dintre sectoarele agricole sau care se referă la situații specifice.

10. Graficul de mai jos descrie cadrul normelor și derogărilor în materie de concurență înainte de 1 ianuarie 2018⁷.

Graficul 1 Normele în materie de concurență înainte de 1.1.2018

11. Multe dintre aceste derogări se aplică activităților organizațiilor de producători (PO) recunoscute, acestea fiind descrise la articolul 152 din OCP; altele se aplică fermierilor și asociațiilor fermierilor (articolul 209), iar articolul 210 din OCP se aplică cooperării verticale în lanțul de aprovizionare a organizațiilor interprofesionale recunoscute.

⁷ Regulamentul (UE) 2017/2393 al Parlamentului European și al Consiliului din 13 decembrie 2017 de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1305/2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR), (UE) nr. 1306/2013 privind finanțarea, gestionarea și monitorizarea politicii agricole comune, (UE) nr. 1307/2013 de stabilire a unor norme privind plățile directe acordate fermierilor prin scheme de sprijin în cadrul politicii agricole comune, (UE) nr. 1308/2013 de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și (UE) nr. 652/2014 de stabilire a unor dispoziții pentru gestionarea cheltuielilor privind lanțul alimentar, sănătatea și bunăstarea animalelor, precum și sănătatea plantelor și materialul de reproducere a plantelor (JO 2017 L 350, p. 15), „Regulamentul Omnibus”, a modificat articolul 152 din OCP pentru a include o derogare explicită de la normele în materie de concurență pentru organizațiile de producători (PO)/asociațiile organizațiilor de producători (APO) în toate sectoarele.

12. În ceea ce privește sectorul fructelor și legumelor, în mod special, cu privire la activitățile unei PO, articolul 160 din OCP prevede obligația membrilor producători de a-și comercializa întreaga producție prin intermediul PO. În temeiul articolului 11 al Regulamentului delegat (UE) 2017/891 al Comisiei⁸, principala activitate a PO în sectorul fructelor și legumelor se referă la concentrarea ofertei și la comercializarea produselor membrilor săi. Într-o cauză recentă privind PO de fructe și legume, Curtea Europeană de Justiție a afirmat că, sub rezerva anumitor condiții, este posibil ca articolul 101 din TFUE să nu se aplice anumitor activități (de exemplu, planificarea volumelor, adoptarea unei politici de stabilire a prețurilor) ale acestor PO⁹. Rapoartele anuale ale statelor membre arată că PO/APO comercializau aproximativ 50 % din producția totală de fructe și legume din UE în 2015.
13. Recunoașterea PO și a APO este acordată de către statele membre. În prezent există peste 1 700 de PO și 60 de APO recunoscute în UE în sectorul fructelor și legumelor. Acest lucru se datorează cofinanțării din partea UE pentru programele operaționale care sunt alocate către PO recunoscute. În sectorul laptelui există aproximativ 300 de PO și 7 APO recunoscute. Există aproximativ 1 200 de PO și nouă APO recunoscute în alte sectoare, în principal pentru carne, ulei de măsline și cereale¹⁰.
14. Deși acest raport se limitează la perioada indicată la punctul 4, trebuie menționate **două evoluții recente**.
15. În primul rând, Curtea Europeană de Justiție a decis în hotărârea în cauza privind andivele¹¹ că practici precum coordonarea volumului și politici de stabilire a prețurilor, precum și schimburile de informații sensibile din punct de vedere comercial între organizațiile producătorilor (PO) și asociațiile acestora (APO) sunt interzise în temeiul articolului 101 din TFUE. Curtea a constatat, de asemenea, că, în anumite condiții, este posibil ca articolul 101 din TFUE să nu se aplice în cadrul PO recunoscute și în cadrul asociațiilor de organizații de producători (APO) activităților desfășurate de o anumită PO/APO. Practicile respective trebuie să fie, în special, **strict necesare** pentru îndeplinirea obiectivelor atribuite PO/APO prin legislația UE și **proporționale**.
16. În al doilea rând, începând cu 1 ianuarie 2018, articolul 152 din OCP, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul Omnibus, prevede o derogare de la articolul 101 din TFUE pentru **PO/APO recunoscute**. Pentru a putea invoca această derogare, PO/APO trebuie să includă cel puțin o activitate a membrilor producători (de exemplu, transport, depozitare), trebuie să exercite în mod real această activitate, să concentreze oferta și să comercializeze produsele membrilor lor.

⁸ JO L 138 din 25.5.2017, p. 4.

⁹ A se vedea punctul 15 de mai jos.

¹⁰ Datele pentru 2016 se bazează pe raportările statelor membre pentru sectorul fructelor și legumelor și pentru sectorul laptelui. Pentru celelalte sectoare, datele reprezintă cifre preliminare pe baza răspunsurilor statelor membre la cererea Comisiei din aprilie 2017.

¹¹ Hotărârea din 14 noiembrie 2017, APVE și alții, C-671/15, EU:C:2017:860, punctul 43 și urm. Cauza a vizat prevederi ale Regulamentului (UE) 1234/2007.

2.1. Derogări generale în materie de concurență din OCP

2.1.1. Articolul 209 din OCP

17. Articolul 209 alineatul (1) punctul 2 din OCP , care a existat într-o formulare similară din 1962, reprezintă o derogare generală de la articolul 101 alineatul (1) din TFUE pentru fermierii care lucrează împreună. Acordurile **nu trebuie** (i) să pericliteze obiectivele articolului 39 din TFUE, (ii) să implice obligația de a aplica prețuri identice și (iii) să excludă concurența. Luând în considerare că fermierii evaluează ei înșiși aplicabilitatea derogării în cazul acordului fără a informa statele membre sau Comisia, Comisia nu are date privind frecvența cu care fermierii au invocat această derogare. În cadrul acțiunilor de verificare în domeniul concurenței, părțile au invocat rar articolul 209 din OCP .

18. Autoritatea de concurență din **Țările de Jos** a examinat articolul care a precedat articolului 209 din OCP – articolul 176 din Regulamentul 1234/2007 - în două acțiuni de verificare. În una dintre acestea, în 2012, autoritatea națională de concurență („ANC”) a amendat un grup de producători agricoli, angrosiști și unități de prelucrare pentru un acord care limita producția de ceapă argintie. Părțile la acord au făcut, de asemenea, schimb de informații privind prețurile în vederea alinierii lor și a obținerii celui mai ridicat nivel posibil al acestora. În vederea susținerii acordului, aceștia au cumpărat mai mulți producători de ceapă concurenți care după achiziționare nu au mai produs ceapă argintie. Părțile au argumentat că acordul poate intra sub incidența derogării, deoarece a fost necesar pentru a crește productivitatea și randamentul producției, precum și pentru a obține prețuri rezonabile. ANC a constatat că derogarea nu se aplică deoarece 1) părțile nu făceau parte dintr-o organizare națională a piețelor, 2) cotele producției anuale aveau scopul majorării prețurilor peste nivelul competitiv și acordul nu a contribuit la asigurarea faptului că produsele ajung la consumatori la prețuri rezonabile și 3) acordurile au implicat aplicarea unor prețuri identice.

2.1.2. Articolul 210 din OCP – Acordurile organizațiilor interprofesionale (IBO)

19. În temeiul articolului 210 din OCP , IBO recunoscute pot invoca o derogare de la articolul 101 alineatul (1) din TFUE. Acestea trebuie să notifice Comisiei acordurile și, în cazul în care Comisia nu le consideră incompatibile cu normele Uniunii în termen de 2 luni de la primirea notificării complete, articolul 101 alineatul (1) din TFUE nu se aplică. Acordul nu poate implica fixarea prețurilor sau a cotelor și nu poate duce la împărțirea piețelor și nu poate genera alte denaturări ale concurenței. Comisia a primit **două notificări** de la IBO în temeiul acestui articol.

20. În ianuarie 2015, Comisia nu a ridicat obiecții privind un acord al *Centre National Interprofessionnel de l'Economie Laitière (CNIEL)* care stabilea grile de prețuri

pentru anumite caracteristici ale laptelui. Având în vedere că prețul laptelui depinde de compoziția și claritatea acestuia, organizațiile regionale ale CNIEL publică valori pentru diferite specificații tehnice ale laptelui pe baza diversilor parametri ai laptelui (de exemplu, conținut de grăsime, originea laptelui în funcție de tipul de bovine, criteriile privind sănătatea și igiena) care au determinat bonusuri sau penalități față de prețul de bază. Producătorii și cumpărătorii de lapte pot face referire, de bună voie, în contractele lor, la grilele publicate pentru a conveni asupra unei prime sau a unei penalități față de prețul de bază al laptelui.

21. În iunie 2017, Comisia nu a ridicat obiecții față de acordul organizației interprofesionale franceze *Comité national interprofessionnel de la pomme de terre (CNIPT)* de stabilire a unui preț indicativ pentru cartofi. Prețul indicativ se bazează pe datele agregate privind modalitatea de remunerare în trecut a fermierilor pentru anumite soiuri de cartofi. Publicarea acestor informații are scopul de a ridica nivelul de cunoștințe privind lanțul de aprovizionare. Producătorii și cumpărătorii de cartofi pot face referire, de bună voie, în contractele lor individuale, la prețul indicativ publicat.
22. În prezent, există **128 de organizații interprofesionale recunoscute** în nouă state membre ale Uniunii Europene, marea majoritate a acestor IBO situându-se în Franța și Spania (65, respectiv 27 IBO). Majoritatea organizațiilor interprofesionale operează în sectorul vinurilor și în sectorul fructelor și legumelor¹².

2.2. Derogări specifice sectorului din OCP

2.2.1. Negocierile contractuale

23. În perioada acoperită de prezentul raport, în patru sectoare - *ulei de măsline, carne de vită/mânzat și anumite culturi arabile și lapte și produse lactate* - OCP a prevăzut posibilitatea ca PO să negocieze contractele de furnizare pentru vânzarea produselor respective ale membrilor lor. Măsurile au avut în comun consolidarea poziției de negociere a fermierilor în relația cu partenerii lor din aval, însă condițiile și activitățile autorizate în temeiul acestor dispoziții diferă.
24. Din 2012, în temeiul articolului 149 din OCP în **sectorul laptelui**, sub rezerva unor limitări cantitative, PO recunoscute pot desfășura negocieri contractuale fără a fi necesară concentrarea ofertei și comercializarea produselor membrilor lor sau includerea unei activități de îmbunătățire a eficienței producătorilor lor. PO poate negocia prețul pentru livrarea laptelui crud către unitățile de prelucrare. Punerea în aplicare a acestei dispoziții a fost descrisă în rapoartele Comisiei din 2014 și 2016¹³. Nouă state membre au raportat livrări de lapte crud în 2016 în temeiul unor contracte negociate colectiv. Volumul negociat colectiv s-a ridicat la 22,8 milioane tone, corespunzând unui procent de 15 % din livrările totale de lapte din UE în 2016.

¹² Rapoarte anuale ale statelor membre și studiul institutelor Arcadia/LEI Wageningen.

¹³ https://ec.europa.eu/agriculture/milk/milk-package_en.

Derogarea specifică sectorului laptelui prevăzută la articolul 149 din OCP continuă să fie aplicabilă.

25. Începând din 2014, articolele 169, 170 și 171 din OCP au permis vânzări comune și activități aferente vânzărilor de produse agricole în sectoarele **uleiului de măsline, cărnii de vită și mânzat și al culturilor arabile** desfășurate de către producători prin intermediul unor PO recunoscute. Sub rezerva unor limitări cantitative, PO poate negocia contractele de furnizare, cu condiția să concentreze oferta și să comercializeze produsele membrilor săi. De asemenea, trebuie să includă cel puțin o activitate a membrilor săi producători, care ar putea genera creșteri importante ale eficienței. În 2015, Comisia a adoptat orientările privind aplicarea acestor dispoziții¹⁴. Dispozițiile au fost abrogate începând cu 1 ianuarie 2018 prin Regulamentul (UE) 2017/2393. Deși derogările referitoare la uleiul de măsline, carnea de vită/mânzat și anumite culturi arabile au fost abrogate, acestea sunt în continuare relevante din punct de vedere legal pentru activitățile care au avut loc înaintea intrării în vigoare a modificărilor Regulamentului Omnibus la 1 ianuarie 2018.
26. Pentru a beneficia de derogări pentru aceste trei sectoare, PO trebuie să furnizeze autorității competente din statul său membru volumul produselor care au făcut obiectul negocierilor. Statul membru trebuie să informeze Comisia. De la intrarea în vigoare a OCP, Comisia nu a primit nicio notificare de acest tip.
27. În 2017 Comisia a lansat un studiu privind organizațiile de producători și activitățile acestora în cele trei sectoare. Potrivit **rezultatelor** acestui studiu, există mult mai multe PO/APO nerecunoscute decât PO/APO recunoscute. Numărul total de PO și APO recunoscute și nerecunoscute este de aproximativ 1 400 de entități în sectorul uleiului de măsline, aproximativ 800 în sectorul cărnii de vită și mânzat și aproximativ 1 600 în sectorul culturilor agricole.
28. **Rezultatele** indică, de asemenea, că aproximativ două treimi din PO și APO desfășoară negocieri contractuale și că, cel puțin în principiu, toate aceste PO și APO care fac acest lucru desfășoară și cel puțin una dintre activitățile de îmbunătățire a eficienței cerute în temeiul articolelor 169-171 din regulamentul OCP, cele mai frecvente activități de îmbunătățire a eficienței fiind controlul calității, distribuția/transportul și achiziționarea de mijloace de producție. PO desfășoară aceste activități de îmbunătățire a eficienței în primul rând deoarece consideră că aceste activități le îmbunătățesc poziția în cadrul negocierilor cu cumpărătorii. Nicio PO nu a îndeplinit toate cerințele administrative (recunoaștere și notificarea volumelor negociate) pentru a beneficia de derogare.

¹⁴ Comunicarea Comisiei, JO C 431 din 22.12.2015, p. 1.

2.2.2. Alte derogări specifice sectorului, inclusiv măsurile de criză

29. Articolele 150 și 172 din OCP permit PO să convină cu privire la **adaptarea ofertei la cerere** și să asigure valoarea adăugată și calitatea anumitor produse. Pentru oferta de **brânzeturi cu DOP/IGP¹⁵**, **Franța** a aplicat regularizarea ofertei pentru **opt sortimente de brânzeturi**, iar **Italia pentru patru**, în temeiul articolului 150 din OCP . O posibilitate similară pentru oferta de șuncă cu DOP/IGP a fost utilizată până în prezent doar de către **Italia**, în temeiul articolului 172 din OCP . Pentru **vin, Franța (17 cazuri) și Spania (1 caz)** a notificat Comisiei faptul că a stabilit norme de comercializare pentru regularizarea ofertei în conformitate cu articolul 167 din OCP .
30. În **sectorul zahărului**, Regulamentul delegat (UE) 2016/1166 al Comisiei¹⁶ permite unităților de prelucrare a zahărului și producătorilor de sfeclă de zahăr să convină asupra repartizării valorii și a pierderilor între aceștia, sub rezerva anumitor condiții. Clauza de repartizare a valorii este opțională și trebuie convenită numai între o unitate de prelucrare a zahărului (respectiv, nu o cooperativă formată din mai multe unități de prelucrare) și producătorii de sfeclă în același timp. Părțile nu pot fixa prețurile pentru sfeclă. Repartizarea valorii este utilizată pe scară largă, respectiv în 35 din cele 42 de acorduri din acest sector¹⁷, despre care Comisia a obținut informații.
31. Articolul 33 din OCP prevede posibilitatea pentru **organizațiile de producători din sectorul fructelor și legumelor de a pune în aplicare diferite măsuri în cadrul programelor operaționale, printre altele, planificarea producției și măsuri de criză**. Aceste măsuri sunt cofinanțate de UE. În 2015, asistența financiară din partea UE pentru măsuri de criză s-a ridicat la 50 de milioane EUR.
32. În situații de dezechilibre grave pe piețe, articolul 222 din OCP permite **acorduri ale PO/APO și IBO recunoscute** în toate sectoarele agricole pe o perioadă limitată de șase luni, care poate fi prelungită o singură dată. Aceste măsuri de criză, de exemplu retragerea produselor de pe piață, au fost autorizate de către Comisie pe perioada crizei laptelui, din aprilie 2016 până în aprilie 2017. Comisia nu a primit nicio informație potrivit căreia această autorizație a fost utilizată.

2.3. Articolul 101 alineatul (3) din TFUE

33. Acordurile încheiate între producători independenți, de exemplu, cu privire la cantități și vânzări, pot fi scutite, în temeiul articolului 101 alineatul (3) din TFUE, dacă sunt îndeplinite condițiile descrise la punctul 5 de mai sus.

¹⁵ DOP înseamnă „denumire de origine protejată”, iar IGP înseamnă „indicație geografică protejată”.

¹⁶ Regulamentul (UE) 2016/1166 al Comisiei din 17 mai 2016 în ceea ce privește condițiile de achiziționare a sfecelei în sectorul zahărului începând cu 1 octombrie 2017.

¹⁷ Acestea sunt acorduri între producătorii de sfeclă sau organizațiile acestora și unitățile de prelucrare a zahărului sau organizațiile acestora care urmează să fie încheiate înaintea unui contract individual de livrare, în temeiul articolului 125 din OCP .

34. În 2013, în cadrul unei acțiuni de verificare din oficiu, **ANC din Letonia** a examinat un acord de prelucrare comună încheiat de două cooperative din sectorul produselor lactate care a inclus fixarea prețului laptelui crud în conformitate cu legislația națională în materie de concurență (echivalentul articolului 101 alineatul (3) din TFUE). ANC a constatat că acordul respectiv poate fi scutit, deoarece au fost îndeplinite toate condițiile.
35. În 2013, **ANC din Franța** a inițiat o acțiune de verificare pe baza unei reclamații și a amendat cinci abatoare de porcine pentru un acord privind cantitățile de carne de porc ce urmau să fie cumpărate de la crescătorii de porci. Scopul acordului a fost scăderea prețurilor plătite fermierilor. ANC a amendat, de asemenea, o asociație de abatoare pentru că a trimis membrilor săi instrucțiuni privind prețurile. În plus, șapte abatoare, o asociație de abatoare și o federație de cumpărători de pe piață au fost amendate pentru că s-au înțeles asupra unui preț de bază care urma să fie plătit fermierilor. În ceea ce privește ultima încălcare, părțile au argumentat că acordul lor ar putea fi scutit în temeiul articolului 101 alineatul (3) din TFUE. Potrivit concluziilor ANC, chiar dacă părțile ar putea demonstra că fixarea unui preț de bază a contribuit la îmbunătățirea producției de carne, celelalte condiții nu erau îndeplinite deoarece un preț de bază fix nu promovează progresul economic și această practică nu asigură consumatorilor o parte echitabilă din beneficiul obținut.

3. ACȚIUNI DE VERIFICARE DESFĂȘURATE DE AUTORITĂȚILE DE CONCURENȚĂ ÎN SECTORUL AGRICOL

36. În perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2012 și până la jumătatea anului 2017 („perioada”), autoritățile europene de concurență¹⁸ au încheiat aproximativ **126 de acțiuni de verificare**, aproximativ **41 de acțiuni de verificare** fiind încă în curs de desfășurare, rezultând un total de **167 de acțiuni de verificare**. Cele mai multe acțiuni de verificare au fost efectuate de către ANC din **Austria** (24), **Danemarca** (22), **Grecia** (21) și de către **Comisia Europeană** (22).

3.1. Principalele categorii de produse verificate

37. Acțiunile de verificare ale autorităților de concurență acoperă o gamă largă de produse agricole, însă următoarele categorii de produse au făcut cel mai des obiectul acțiunilor de verificare: **lapte și produse lactate** (34 %), **carne** (19 %), **fructe și legume** (12 %) și **cereale** (10 %). Au fost efectuate, de asemenea, acțiuni de verificare privind categoriile **oleaginoase, uleiuri și grăsimi** (5 %), **zahăr** (5 %) și **orez** (2 %).
38. Încălcările identificate de autoritățile de concurență care au condus la impunerea de sancțiuni financiare se referă la mai multe produse agricole, inclusiv: **lapte și produse lactate** (26 %), **fructe și legume** (22 %), **carne în general** (16 %),

¹⁸ „Autorități de concurență” se referă atât la Comisia Europeană, cât și la autoritățile naționale de concurență din UE.

oleaginoase, uleiuri și grăsimi (10 %), alte produse, de exemplu, oțet natural, vin, cereale, vin, bumbac, zahăr (26 %).

3.2. Entitățile care au făcut obiectul acțiunilor de verificare

39. Entitățile care au făcut obiectul acțiunilor de verificare desfășurate de autoritățile de concurență sunt: **unități de prelucrare (36 %), distribuitori (15 %), alte tipuri de asociații (11 %), producători agricoli, (9 %), angroșiști (9 %), organizații de producători agricoli (9 %), asociații generale ale fermierilor (9 %), altele (7 %), asociații ale organizațiilor de producători (4 %).**
40. Entitățile care au făcut obiectul deciziilor în care autoritățile de concurență au constatat o încălcare a normelor în materie de concurență sunt: **unități de prelucrare (39 %), distribuitori (26 %), angroșiști (12 %), alte tipuri de asociații (7 %), producători agricoli (5 %), organizații de producători agricoli (4 %), altele (4 %), asociații ale organizațiilor de producători (3 %).**
41. Unitățile de prelucrare sunt entitățile reprezentate cel mai frecvent în cadrul acțiunilor de verificare. De exemplu, în 2014, ANC din **Germania** a amendat trei unități germane importante de prelucrare a zahărului pentru constituirea unui „cartel teritorial”, ceea ce înseamnă că urmau să-și limiteze vânzările de zahăr în Germania la zonele lor de vânzări locale. Acestea s-au înțeles, de asemenea, asupra prețurilor și a cantităților ce urmau să fie vândute. Scopul era obținerea celor mai mari prețuri cu putință. De exemplu, în alte două cazuri din oficiu, în 2012 și 2013, ANC din **Franța** și, respectiv, **Germania** au amendat 17 și, respectiv, 22 de mori importante de făină pentru că s-au înțeles asupra prețurilor de vânzare, a cantităților pe care urmau să le vândă și asupra clienților către care fiecare moară urma să își limiteze vânzările. Într-un alt exemplu, într-un caz din oficiu din 2012, ANC din **Grecia** a amendat unitățile de prelucrare (societăți private, cooperative și o asociație de unități de prelucrare) de carne de pasăre, între altele, pentru fixarea în comun a prețurilor de vânzare a produselor lor și pentru împiedicarea importurilor de pui.

3.3. Principalele surse ale acțiunilor de verificare

42. În ceea ce privește **originile acțiunilor de verificare**, autoritățile de concurență au deschis majoritatea acțiunilor de verificare în urma unor **reclamații** (ale furnizorilor, concurenților sau clienților). Autoritățile au deschis alte acțiuni de verificare din proprie inițiativă, după ce au luat cunoștință de existența unor posibile practici anticoncurențiale prin intermediul informațiilor de pe piață.

3.4. Tipuri de reclamanți

43. Există diferite tipuri de reclamanți, printre aceștia numărându-se, în principal: **producătorii agricoli (23 %), unitățile de prelucrare (19 %), alții (15 %), organizațiile de producători agricoli (13 %), persoanele fizice (7 %), angroșiștii (5 %), distribuitorii (5 %), alte tipuri de asociații (5 %), asociațiile agricole ale organizațiilor de producători (3 %), autoritățile locale (3 %), asociațiile generale ale fermierilor (2 %).**

44. Acest lucru arată că producătorii agricoli individuali sau în parteneriat reprezintă cea mai importantă sursă a reclamațiilor. Acțiunile de verificare au condus la constatări ale unor încălcări în aproximativ o pătrime din acțiunile de verificare acoperite de prezentul raport. Această proporție este mai mică în cazul acțiunilor de verificare determinate de reclamațiile producătorilor agricoli: din **25 de acțiuni de verificare** deschise în cursul perioadei în urma reclamațiilor înaintate de către producătorii agricoli, numai **4 acțiuni de verificare** au condus la adoptarea unei decizii de constatare a unei încălcări. Producătorii agricoli își fac adesea reclamațiile publice atunci când le depun la autoritățile de concurență și, astfel, subminează șansele autorităților de a putea strânge dovezi ale posibilelor încălcări.
45. Cu toate acestea, autoritățile de concurență au identificat mai multe practici care au fost în mod direct în defavoarea fermierilor. De exemplu, pe baza unei plângeri, **ANC din Spania** a amendat cumpărătorii care au convenit să plătească prețuri mai mici fermierilor pentru laptele crud și care și-au alocat fermierii între ei. Într-un alt exemplu, pe baza unei reclamații, **ANC din Franța** a amendat cumpărătorii de porci vii deoarece se înțeleseseră asupra cantităților pe care planificau să le cumpere de la fermieri pentru a reduce prețul animalelor. De exemplu, ANC au intervenit, de asemenea, pentru relaxarea condițiilor de exclusivitate impuse fermierilor de către cooperativele dominante. În cazurile respective, autoritățile de concurență au permis fermierilor să aprovizioneze mai multe cooperative de prelucrare a laptelui crud (în Suedia) și a sfeclii de zahăr (în Franța), lărgind astfel opțiunile producătorilor de a obține prețuri mai mari și permițându-le să își mărească producția (de exemplu, pentru sfecla de zahăr, la momentul eliminării cotelor).

3.5. Rezultatele acțiunilor de verificare

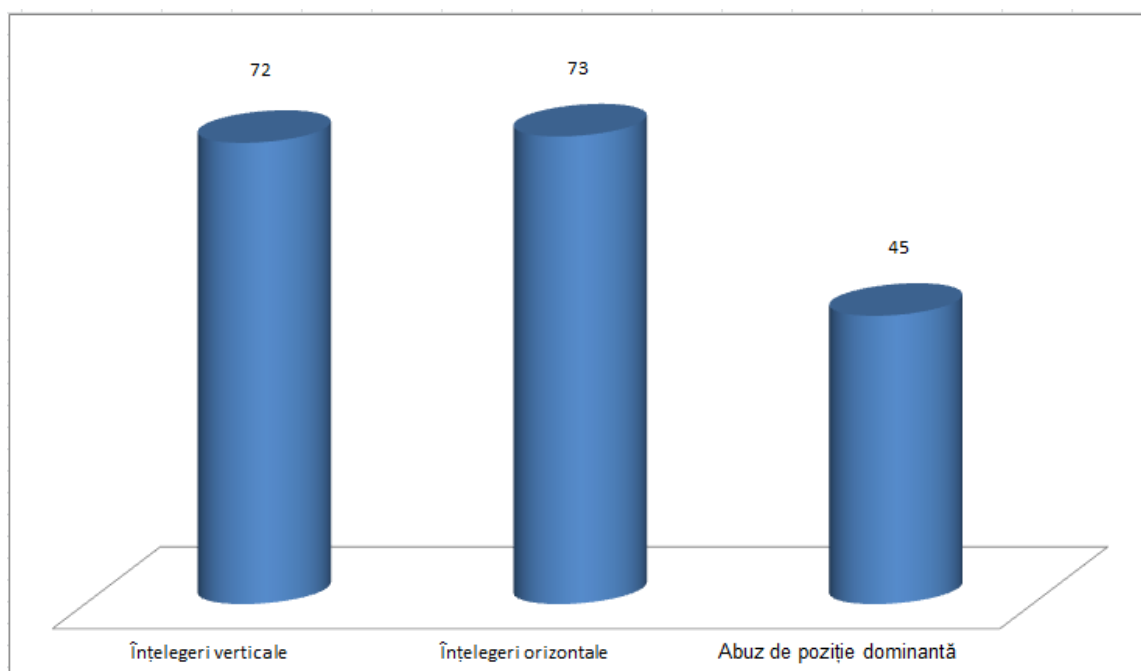
46. Acțiunile de verificare antitrust din sectorul agricol care au fost închise în cursul perioadei au condus la patru tipuri diferite de rezultate:
- a. **decizii de constatare a unei încălcări cu aplicarea unor amenzi**, respectiv autoritățile de concurență au solicitat unei entități să înceteze încălcarea și să plătească o sancțiune financiară (aproximativ jumătate din cazurile încheiate);
 - b. **decizii de constatare a unei încălcări fără aplicarea unor amenzi**, respectiv autoritățile de concurență au solicitat unei entități să înceteze încălcarea, fără plata unei sancțiuni financiare (aproximativ jumătate din cazurile încheiate);
 - c. **decizii privind angajamentele**, respectiv autoritățile de concurență nu au decis dacă a existat sau nu o încălcare și au adoptat o decizie potrivit căreia angajamentul asumat de entitatea care face obiectul acțiunii de verificare devine obligatoriu din punct de vedere juridic, eliminând astfel orice preocupări posibile (câteva dintre cazurile încheiate);
 - d. **închideri fără emiterea unei decizii**, respectiv închiderea procedurii de către autoritățile de concurență în cursul unei etape preliminare a acțiunii de verificare din cauza lipsei dovezilor (respingerea reclamațiilor trebuie luată în considerare în cazul acestor acțiuni de verificare), deoarece erau

necesare eforturi disproporționate pentru a îndeplini sarcina necesară a probei sau din cauza necesității de stabilire a priorităților (aproximativ jumătate din cazurile încheiate).

3.6. Tipuri de încălcări verificate

Figura 1

Cifrele principalelor tipuri de încălcări verificate în perioada 01/2012-06/2017¹⁹

47. Autoritățile europene de concurență au verificat **înțelegerile verticale** (38 % din acțiunile de verificare desfășurate în perioada menționată), respectiv înțelegerile dintre entități care funcționează la niveluri diferite ale producției. De exemplu, ANC au verificat înțelegerile dintre unități de prelucrare și distribuitori prin care se stabilea prețul minim de vânzare cu amănuntul, de exemplu, în **Slovacia** într-un caz referitor la produse lactate și în **Bulgaria** în trei cazuri referitoare la uleiul de floarea-soarelui. ANC din **Austria** a încheiat 23 de acțiuni de verificare privind înțelegerile dintre unități de prelucrare și distribuitori privind prețurile minime de vânzare cu amănuntul pentru produse lactate, carne și făină. În alte cazuri, autoritățile de concurență au concluzionat că este improbabilă existența unei încălcări și, prin urmare, au închis acțiunea de verificare. De exemplu, ANC din **Croația** a inițiat o acțiune de verificare pe baza unei reclamații privind o înțelegere între reprezentanții producătorilor de lapte și cei ai unităților de prelucrare a laptelui, referitoare la calcularea prețului de achiziție al laptelui. ANC a constatat că

¹⁹ Numărul total al acțiunilor de verificare desfășurate de către autoritățile de concurență și numărul principalului tip de încălcare identificate nu corespund, deoarece unele acțiuni de verificare se referă la mai multe tipuri de încălcări (de exemplu, o înțelegere verticală și o înțelegere orizontală).

negocierile și aranjamentele privind prețurile de achiziție ale laptelui nu erau considerate problematice în temeiul normelor în materie de concurență.

48. Autoritățile europene de concurență au verificat **înțelegerile orizontale**, respectiv înțelegerile dintre doi sau mai mulți concurenți reali sau potențiali (**38 %**), de exemplu, înțelegerile dintre producători de fixare a prețului unui produs agricol. De exemplu, într-o acțiune de verificare din oficiu, ANC din **Cipru** a constatat că o asociație de organizații de producători a încălcat normele în materie de concurență prin încheierea cu fermierii săi, membri ai asociației, a unor acorduri de distribuție pentru laptele crud de vacă, care includeau termeni specifici pentru stabilirea prețului laptelui crud. În alte cazuri, autoritățile de concurență au concluzionat că este improbabilă existența unei încălcări și, prin urmare, au închis acțiunea de verificare. De exemplu, ANC din **Polonia** a închis acțiunea de verificare privind o reclamație din cauza lipsei de dovezi care să susțină că modificările simultane și relativ rapide ale prețurilor (respectiv reducerea prețurilor) merelor pentru uz industrial cumpărate de către unități de prelucrare au fost determinate de un acord de fixare a prețurilor.
49. Autoritățile de concurență au verificat, de asemenea, înțelegeri care erau **atât de natură verticală, cât și orizontală** deoarece implicau mai multe niveluri ale lanțului de aprovizionare iar, la fiecare nivel, implicau mai mulți concurenți, dacă nu chiar toți concurenții. De exemplu, în 2015, **Comisia Europeană** a examinat din oficiu înțelegeri pe care asociații naționale de producători agricoli le-au declarat public ca fiind încheiate cu asociații naționale de unități de prelucrare și asociații naționale de distribuitori din **Franța**. Scopul înțelegerilor era majorarea prețurilor unor produse lactate și ale unor produse din carne și excluderea ofertelor producătorilor din alte state membre, distribuitorii luându-și angajamentul de a se aproviziona cu respectivele produse din Franța în proporție de 100 %. Intervenția Comisiei a asigurat faptul că rafturile supermarketurilor din Franța nu au fost rezervate produselor franțuzești, împiedicând astfel un ciclu dăunător de măsuri de retorsiune pentru toți fermierii de pe piața internă, iar cazurile au fost închise. Mai multe ANC au verificat înțelegeri similare.
50. Autoritățile de concurență au verificat, de asemenea, posibilele **practici abuzive ale operatorilor dominanți (24 %)**. Aceste practici abuzive au implicat în principal strategii de blocare a accesului concurenților, cum ar fi obligații de exclusivitate, obligații minime de achiziție, refuzul furnizării și așa-numitele practici abuzive de exploatare, precum obligații contractuale nejustificate. În unele cazuri, ANC au constatat că societățile dominante au abuzat de pozițiile lor dominante, de exemplu refuzând furnizarea produselor lor către anumiți clienți. Într-un exemplu, în 2012, pe baza unei reclamații, ANC din **Finlanda** a propus impunerea unei amenzi unei cooperative de produse lactate pentru abuzul de poziție dominantă prin vânzarea de lapte proaspăt la prețuri scăzute în mod artificial. ANC a constatat că justificarea cooperativei pentru prețul scăzut a fost eliminarea tuturor celorlalte unități de prelucrare de pe piață, inclusiv micile întreprinderi de produse lactate, astfel încât

unitatea de prelucrare dominantă urma să devină singura unitate de prelucrare a laptelui de pe piață - ceea ce îi permitea să majoreze prețurile din nou.

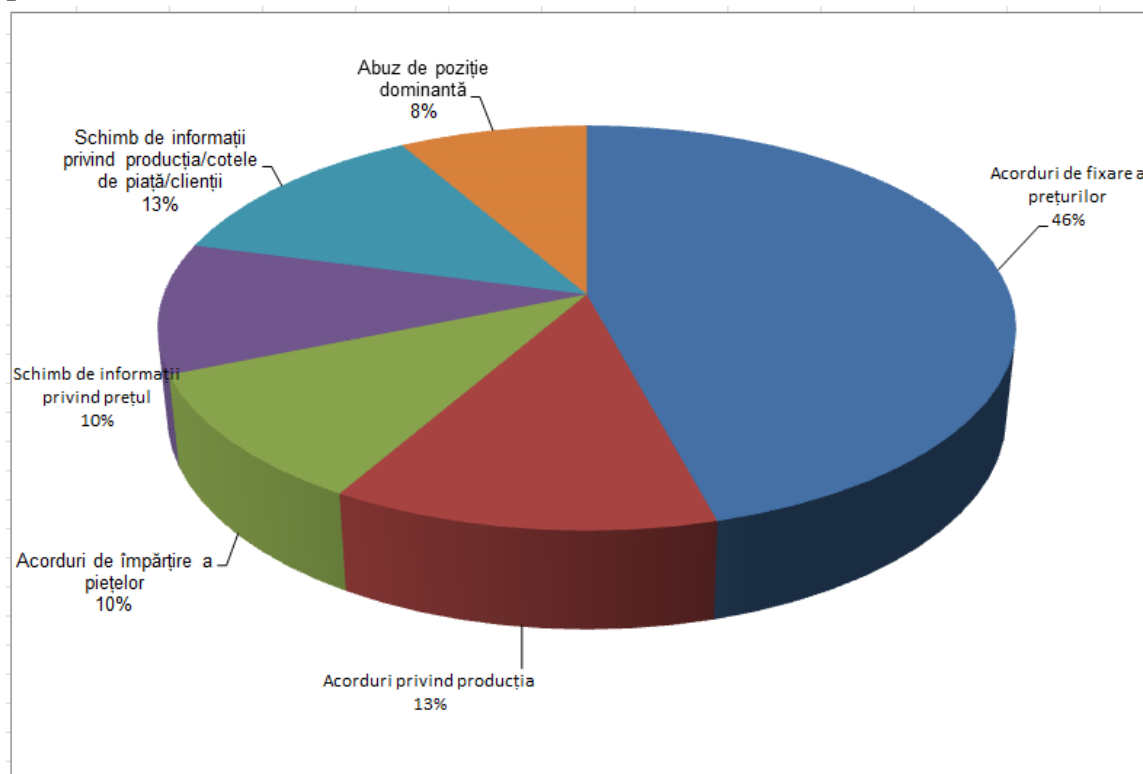
51. Toate cazurile de practici abuzive ale operatorilor dominanți identificate de către autoritățile de concurență se referă la sectorul laptelui și al produselor lactate.
52. În unele situații, cazurile au fost închise din cauza lipsei dovezilor. De exemplu, ANC din **Suedia** a închis, din cauza lipsei dovezilor, o acțiune de verificare referitoare la o reclamație potrivit căreia o societate dominantă plătea distribuitorii să nu vândă produsele concurenților.

3.7. Tipuri de încălcări constatate

53. Tipurile de încălcări identificate de către autoritățile de concurență pot fi clasificate după cum urmează: **acorduri de fixare a prețurilor (46 %)**, **acorduri privind producția (13 %)**, **schimb de informații privind producția, cotele de piață și clienții (13 %)**, **acorduri de împărțire a piețelor (10 %)**, **schimb de informații privind prețurile (10 %)**, **abuz de poziție dominantă**, care implică strategii de blocare a accesului concurenților, cum ar fi prețuri de ruinare, rabaturi de excludere, tarife excesive și neloiale (**8 %**). În mai multe cazuri, autoritățile de concurență au constatat că au existat mai multe încălcări în același timp.

Figura 2

Principalele tipuri de încălcări identificate de către autoritățile de concurență în perioada ianuarie 2012-iunie 2017

3.8. Consultări și activități de monitorizare

54. De asemenea, autoritățile de concurență oferă consultanță privind aplicarea normelor în materie de concurență. În cursul perioadei, ANC au primit 46 de astfel de cereri de **consultanță** în sectorul agricol. Cererile de consultanță au fost formulate atât de către operatori, cât și de către autorități, de exemplu, cu privire la noua legislație.
55. O activitate importantă a ANC constă, de asemenea, în activitățile de monitorizare. În cursul perioadei, ANC au desfășurat 53 **de activități de monitorizare și activități aferente** referitoare la aplicarea în sectorul agricol a normelor în materie de concurență. Aceste activități includ, de obicei, activități de verificare în sectorul relevant, adoptarea de rapoarte și activități de reprezentare.